

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 14 Септември 2017 20:53

Нашумелият през последните седмици скандал за собствеността на оръжейния завод „Дунарит“ принуди един от големите оръжейни търговци Емилиян Гебрев да излезе публично, нещо, което в този бранш босовете не обичат да правят. Неотдавна той заяви пред Би Ти Ви, че той е реалният собственик на русенското дружество чрез фирмата си „Емко“. Лицензът на последната пък ще бъде разгледан окончателно идната седмица от Междуведомственият съвет по отбранителна индустрия и сигурност. Гебрев е сочен за близък до банкера на фалираната КТБ Цветан Василев, а в интригата се спряга името на бизнесмена и депутат от ДПС Делян Пеевски с неявни апетити за придобиване на „Дунарит“ (самият Пеевски отрече в отворено писмо да има такива).

Кой обаче е Емилиян Гебрев и как се издига до един от силните фигури в българския оръжеен бизнес?

Повечето медии го представят като бивш служител на „Кинтекс“, а някои издания се ограничиха до търговската му дейност от началото на този век. Сайтът desebg.com припомня малко известни подробности от старта на Гебрев в бизнеса, който започва с една от неявните задгранични фирми на тоталитарното управление на БКП, извършващи ембаргова търговия и с 1 млн. долара кредит и освобождаване от данъци. Текстът е част от документалното изследване на разследващия журналист Христо Христов [„Империята на задграничните фирми“](#) (2007).

Предложението за регистриране на Sirocco във Вадуц

През 1988 г. Вадуц, Лихтенщайн, е избран за регистрирането на ново българско

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 14 Септември 2017 20:53

задгранично дружество – „Сироко“ (Sirocco). Неговото седалище в княжеството е формално, защото и тук се прилага познатата схема при регистрацията на фирмите на „Кинтекс“ и фирмата „Икомев“. Цялата дейност и ръководството на „Сироко“ се осъществяват от разкритото в София генерално представителство. Инициативата за тази фирма идва от СО „Комплексна автоматизация на технологичните процеси“ (КАТП).

Това става през декември 1987 г., когато с докладна записка до председателя на КАТП Ненко Горанов директорът на дирекция „Задгранични фирми, дружества и износ“ в предприятието Емилиан Гебрев предлага създаването на фирма тип „Анщалт“ (пощенска кутия) в системата на КАТП. Предложението е прието след съгласуване с министър на външната търговия Христо Христов и през март 1988 г. е утвърдено с резолюция на министъра на външноикономическите връзки Андрей Луканов.

В поверителната докладна записка до него министър Христо Христов и председателят на КАТП Ненко Горанов изясняват мотивите за създаване на новото задгранично дружество:

„При направените проучвания в системата на Министерството на външноикономическите връзки (МВИВ) се оказва, че няма свободно „замразено“ дружество тип „Анщалт“, което да бъде предоставено на СО КАТП да оперира с него. Външнотърговските централи, собственици на такива дружества, започват масово да оперират с тях. Поради тази причина СО КАТП пристъпи към проучване на възможностите за създаване и регистриране на такова дружество.“

Предметът на дейност на дружеството е износ, внос, реекспорт и транзит на всички видове стоки. В докладните към създаването се посочва, че „дружеството ще бъде използвано и за внос на ембаргови елементи, възли и детайли, необходими за производството на различни видове машини с цифрово-програмни устройства, без тази дейност да бъде обявявана пред довереното лице – адвоката“ (цитираните документи са запазени в архива на дело №4/1990 г. на прокуратурата за установяване на причините за икономическата катастрофа, завещана от БКП, до което разследващият журналист Христо Христов получава достъп от главния прокурор през 2007 г.).

Предвидено е вместо данъци дружеството да плаща глобална сума във валута, определяна ежегодно от министъра на МВИВ, която министерството ще отчита като свой план за печалба или по друго правителствено предназначение. Методическото

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 14 Септември 2017 20:53

ръководство на дружеството следва да се извършва от звеното „Задгранични дружества“ при МВИВ. Както и при фирмите „Гардаг“ и „Лотос“, липсва разрешение на Министерския съвет за създаването на фирмата, каквото е изискването на действащата по това време наредба за дейността на задграничните фирми от 1983 г.

В друг поверителен доклад за създаването на „Сироко“ министър Христо Христов посочва, че „за прикриване собствеността на фирмата местният администратор издаде бланкова (чиста) цесия, която ще се съхранява в БВТБ“. В същия доклад се подчертава, че фирмата „се използва и за внос на ембаргови стоки, като част от тях ще бъдат реекспортирани за СССР“. Министър Христов подробно обяснява, че „с цел прикриване приходите и търговските операции всички по-специфични и крупни сделки няма да бъдат обявявани пред властите в Лихтенщайн, като за целта изискваният годишен баланс от местните власти предварително ще бъде манипулиран.“

Емилиян Гебрев – генерален представител на Sirocco

Уставният капитал е определен в размер на 30 000 швейцарски франка, които КАТП трябва да плати. Щатът е около 10 души. За генерален представител на дружеството е упълномощен директорът на дирекция „Задгранични фирми, дружества и износ“ в КАТП Емилиян Гебрев, който прави предложението за създаването му. Той е с висше икономическо образование, а баща му е служител в системата на МНО. Може би това обяснява факта, че в периода 1979-1981 Гебрев работи в Централния съвет на Организацията за съдействие на отбраната като специалист в отдел „Материално-техническо снабдяване“. После до ноември 1988 постъпва на работа в „Кинтекс“. В началото е специалист в отдел „Международен транспорт и застраховка“, а впоследствие е негов ръководител. От ноември 1988 до септември 1989 е в СО КАТП като директор на дирекция „Задгранични дружества“.

Проблемът с регистрацията на задграничната фирма

Въпреки че е дадена зелена светлина и в София се открива представителство на „Сироко“, регистрацията във Вадуц се оказва проблемна. Гебрев разкрива:

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 14 Септември 2017 20:53

„В края на първото полугодие на 1988 интересът към създаване на фирмата беше значително намален. На практика се оказа, че няма кой да финансира формирането ѝ. СО КАТП не разполагаше със средства. Самофинансирането се оказа извънредно трудно и нейната регистрация се забави. Държавата не предостави каквито и да било средства за необходимия уставен капитал. Междувременно фиксираното от нас име на фирмата, препоръчано от адвоката, се предоставя на други, за което не бяхме уведомени, и преведените средства, набрани с много усилия, попаднаха в сметката на „Сироко“, но с друг собственик.

По този начин те на практика се оказаха неизползваеми. Средствата, внесени за самата регистрация, са от личните средства на д-р Димитър Скендеров, тогава президент на „Интертранс“ – Цюрих. Това стана по моя лична молба. Издадената бланкова цесия оставих на съхранение у д-р Скендеров до възстановяването на средствата.”

Новата фирма „Ширио“ за скрит транзит и ембаргови операции

Така вместо Sirocco („Сироко“) на 14 декември 1988 във Вадуц е регистрирана фирмата Scirrio Establishment („Ширио“). Сметките на „Сироко“ са прехвърлени на „Ширио“. Дружеството във Вадуц се представлява от местния адвокат Ханс Гаснер, доверено лице на българската страна, който обаче не е посветен в някои от „специфичните“ операции на фирмата, свързани с държавната контрабанда.

Доказателство, че още в началото „Ширио“ се включва в тази схема, територия на „Икомев“, дава един документ за дейността на фирмата, подписан от ръководителя ѝ Гебрев:

„Успоредно с официалния транзит по желание на клиента ще се организира и скрит транзит на някои видове луксозни стоки, благородни метали, електроника и др. Стоките ще се доставят от самите партньори и в някои случаи от нас. При нужда ще се съхраняват в нашите складове и по желание на партньора ще се препращат в съответната страна. В такива случаи ползваните транспортни средства, били те водни съдове или МПС, са съоръжени със специални скривалища и са собственост на партньора – с чужд водач и регистрация. Отговорността пред чуждите власти за скрития транзит изцяло ще пада върху нашите партньори.”

Освен „скрития транзит“ „Ширио“ е създадена и за „внос на по-специални и ембаргови стоки за нашата машиностроителна, електронна и специална промишленост. Фирмата ще подсиурява на наши предприятия специални стоки или резервни части, каквито те по нормален път не могат да си доставят“, става ясно от архивите документи, събрани от следствието и прокуратурата в направление „Задгранични фирми“ в дело №9/1990 г. за причините за икономическата катастрофа на БКП.

Всички служители се назначават след даване на специален допуск от МВР – „държавна тайна“. От КАТ осигуряват 15 специални регистрационни талона и табели, които да не подлежат на проверка. За прикриване на дейността фирмата се снабдява и със специален склад на пристанището в Бургас.

В едно писмо до главния директор на пристанищния комплекс в морския град Гебрев пише, че „видът и характерът на стоките е такъв, че не могат да бъдат приемани и обработвани в магазините на пристанището съгласно обичайните условия“. В тази връзка от „Ширио“ искат да им бъде предоставена отделна магазия и петно на пристанището за построяване на хале, което е направено. На фирмата са открити сметки в левове, долари и германски марки в БВТБ, Минералбанк и „Биохим“.

Финансова инжекция от 1 млн. долара

„Ширио“ се ползва и с други привилегии. Първата е, че в ситуацията на остра икономическа криза получава финансова инжекция в размер на 1 млн. долара. Емилиян Гебрев потвърждава:

„Тъй като финансовото състояние на фирмата беше критично, единственият начин за нейното пълноценно съществуване беше получаването на някакъв кредит. Поради това, че дружеството не разполагаше с каквито и да било активи и имущества, не можеше да даде гаранция пред банките и получаването на кредит от тях беше невъзможно. След многократни молби МВИВ отговори положително и предостави краткосрочен кредит, който беше използван.“

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 14 Септември 2017 20:53

Това става през януари 1989 г., когато след 1960 г. и 1977 г. управлението на БКП отново е изправило България пред неплатежоспособност и се намира в реална финансова и икономическа криза. Министър Христо Христов разрешава „Ширио“ да бъде кредитирана от фонд „Финансиране дейността на задграничните дружества“. Срокът на кредита е едногодишен при три процента лихва, като е изплатен през юли 1990 г.

Освобождаване от данъци

Втората привилегия е, че фирмата е освободена от данъци. В една от докладните, част от кореспонденцията на Гебрев с министър Христо Христов, генералният представител на „Ширио“ посочва, че с дейността си тя „подпомага външноикономическата дейност на българските стопански организации и съдейства за развитието на икономиката на страната и решаването на редица специфични задачи“.

Със същия документ е поискано дружеството да бъде освободено от данък върху общия доход. „Ширио“ действително е освободена от плащането на този данък за периода 1988-1990.¹³ Министерският съвет обаче дава съгласие на персонала на фирмата да се изплащат допълнителни трудови възнаграждения за работа по линия на промишлените и други специални дейности за нуждите на отбраната и сигурността на страната.

Луканов – посветен в „специфичната дейност“ на „Ширио“

Със „специфичната дейност“ на „Ширио“ са запознати вицепремиерът и министър на външноикономическите връзки Андрей Луканов и министърът на икономиката и планирането Стоян Овчаров. Въпреки това „Ширио“ навлиза в територия, в която доскоро монополно се разпореджда „Икомев“, и реакцията не закъснява.

Половината от състава на „Ширио“ начело с Гебрев са кадри на „Кинтекс“ и оръжейната централа налага забрана да влизат в сградата ѝ. Служители от Четвърто управление на ДС и неговият началник ген. Кирил Величков се обявяват против „Ширио“. Емилиян

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 14 Септември 2017 20:53

Гебрев разкрива:

„Започнаха упорито да заплашват, че ще закрият фирмата. Не знам по какви причини и на какво основание те виждаха в „Ширио“ опасен конкурент на закрияната от тях фирма „Икомев/Олтрейд/Симпекс/Лотос“.

С въвеждането след 1988 г. на фирмената организация на държавните предприятия в България правоприменник на СО КАТП става държавната фирма „Завод за металорежещи машини“ – София. „Ширио“ се опитва да установи преки контакти с южнокорейски фирми, където дотогава се работи чрез посредници. Една част от търгуваните стоки, включително и ембаргови, са реекспортирани за СССР, за турския и за гръцкия пазар. Предвижда се за нуждите на българското машиностроене да се внасят окомплектовки за производство на машини с цифрово-програмни устройства.

Политическите промени и приватизирането на „Ширио“ от Гебрев

Политическите промени и рязко изменената икономическа конюнктура насочват дейността на „Ширио“ в друга посока. Фирмата развива търговия с ловно и спортно оръжие и боеприпаси. Преди това обаче, през 1989 г., тя се отделя от стопанското обединение, към което се води, и извърша пререгистрация и промяна на името по Указ №56.

Цесията на фирмата се съхранява от Гебрев и това го прави едноличен собственик. На 12 октомври 1989 в Софийския градски съд е регистрирана чуждестранна фирма – филиал „Ширио“, а човекът, който я представлява, е отново Емилиян Гебрев.

По-късно в следствените документи по случая „Ширио“ се посочва, че от установените обстоятелства може да се направи предварителният извод, „че се касае за скрита приватизация“. В предмета на дейност на филиала в София влиза трансфер на технологии и тяхното информационно и търговско осигуряване.

Мащабите на оръжейната търговия на Гебрев в началото

Въпреки това основна дейност на „Ширио“ през следващите две години става оръжейната търговия, за която получава лиценз. Нещо повече, през фирмата минава голяма част от вноса и износа на основните български оръжейни заводи. От един архивен документ по дело №4/1990 г. се разбира какви са мащабите:

„До момента филиалът оперира в страната като чужда фирма. Основни нейни контрагенти в България са ДФ „Арсенал“ – Казанлък, ВМЗ – Сопот, и „Дунарит“ – Русе. Около 80 процента от вноса и част от износа на продукцията минават през „Ширио“.

За по-голяма оперативност при извършването на различни плащания част от валутните средства на държавните фирми са преведени по сметките на „Ширио“ в австрийска и швейцарска банка. В един момент фирмата оперира с общо 3,4 млн. долара, от които 2,4 млн. долара собственост на „Арсенал“, 860 000 долара – на ВМЗ, и 80 000 – на „Дунарит“.

В периода 1990-1992 г. само от оръжейния завод „Арсенал“ през „Ширио“ се извършват преводи на над 3 млн. долара за доставки на суровини и материали. През 1992 г. пак с „Арсенал“ е сключен договор за доставка от ОНД за нуждите на МВР на 15 000 броя спортен тренировъчен малокалибрен самозаряден пистолет „Иж“, модел 75. Общата стойност на сделката е 1,1 млн. долара при единична цена 86 долара.

По същото време „Ширио“ се занимава и с транспортирането, охраната и експедирането на цигари „Марлборо“, собственост на швейцарската „Табако овърсиз експортс“, използвайки базата си на пристанището в Бургас.

Очевидно търговският опит и връзките, които Гебрев натрупва, му помагат да се ориентира бързо в първите години на промените, защото става собственик на няколко частни фирми за търговия. Фирмените регистри показват, че „Ширио“ още се води на негово име.